

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

GÅBENSE GAMLE FÆRGEGÅRD

GULDBORGSUND KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	05.11.2010
Besigtiget af:	Simon Harboe
Journalnummer:	2010.7.82.07/376-0001
Kommune:	Guldborgsund Kommune
Adresse:	Gåbense Strandvej 61, 4840 Nørre Alslev
Betegnelse:	Gåbense Gamle Færgesgård
Fredningsår:	1950
Omfang:	<i>Den trelængede hovedbygning (1600-1800-tallet)</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Gåbense Gamle Færgesgård ligger for enden af Gåbense Strandvej, med frit udsyn over Gåbense havn, Storstrømmen og Farøbroen. Mod nord og vest er færgesgården omgivet af en nyere boligbebyggelse.

Færgesgården er delt i to ideelle anparter, hver med egen indgang fra hovedbygningens facade.

Færgesgården er et firefløjet anlæg som består af en hovedbygning, (som vender facaden mod sydøst), to kortere sidefløje (nordøst- og sydøstfløjen) som omslutter en forplads, samt sydvestfløjen, som lukker gårdspladsen bag hovedbygningen mod det sydvestlige hjørne.

Bygningerne står på en delvist sorttjæret sokkel, er delvist hvidkalkede, har ældre, opsprossede vinduer, samt halvvalmede, røde tegltage. Bygningerne er alle grundmurede på nær en del af hovedbygningens gårdside, som er i bindingsværk. Sydvestfløjen adskiller sig fra dette ved en spidsgavl, samt gavl- og haveside i blank mur af gule sten. På tagene findes i alt 11 skorstene.

Sydvestfløjen har mod haven en nyere udestue i aluminium, glas og plexiglas.

I det indre har lejligheden til højre (den nordlige halvdel af hovedbygningen, samt nordøstfløjen) bevaret en ældre planløsning med gennemgående midterskillevægge. Dog er de fleste overflader fra det 20. århundrede.

Lejligheden til venstre (den sydlige halvdel af hovedbygningen, samt sydøst- og sydvestfløjen) har bevaret en ældre planløsning med en gennemgående midterskillevæg i sydvestfløjen, samt midtergang i sydøstfløjen. I denne lejlighed er mange ældre bygningsdetaljer og overflader bevaret, og der findes en mindre, ældre kælder.

Tagetagen er i sidefløjene indrettet med enkelte værelser. Taget er dels med undertag, dels understroget.

— BYGNINGSHISTORIE

Gåbense er et historisk overfartssted til Sjælland. Den tidligere færgesejlds hvilede på et kongeligt privilegium, og den ældste skriftlige kilde er Jens Sjællandsfars livsbrev fra 1523. Færgefarten sluttede 1872, da Orehoved blev overfartsby. Fra 1919 til Storstrømsbroens åbning i 1937 blomstrede færgefarten atter op, som en bilfærg-rute mellem Gåbense og Vordingborg.

Hovedbygningen er fra 1660'erne, bygget efter at svenskerne i 1658 havde brændt den gamle færgegård ned. Noget af tømmeret er muligvis genbrugt i den aktuelle færgegårds hovedbygning, som mod gården har bevaret otte fag i bindingsværk. Bygningerne har altid haft tegltag. I 1815 blev lofterne pudset i de finere rum, og i begyndelsen af 1900-tallet, blev dele af hovedbygningen omsat i grundmur eller skalmuret.

Nordøstfløjen er fra omkring år 1800. Fløjen var oprindeligt i bindingsværk, men blev omsat i grundmur i begyndelsen af 1900-tallet.

Sydvestfløjen er fra omkring år 1815. Fløjen var oprindeligt i bindingsværk, men blev omsat i grundmur sidst i 1800-tallet. Denne fløj rummede ventesal, rullestue, salthus, bryggers, mælkestue og pulterkammer.

Den grundmurede sydøstfløj er fra omkring år 1859, og fungerede tidligere som posthus.

— KILDER

Gåbense Færgegaard, Bygningshistorisk undersøgelse, Varmings Tegneste ApS, november 2003.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Færgegården er Gåbenses mest markante bygningskompleks. Færgegården ligger for enden af Gåbense Strandvej, og præger med sin volumen og arkitektur i meget høj grad miljøet omkring molen og havnen. Fra færgegården er der en imponerende udsigt over Storstrømmen og Farøbroen.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

I Gåbense Gamle Færgesgård er den tidligere funktion som færgegård og posthus stadig er aflæselig i placeringen tæt på havnen, i sydvestfløjens velbevarede venteværelse, samt i sydøstfløjen (det tidligere posthus), hvor den oprindelige rumstruktur er bevaret.

Ydermere findes en bevaret vægt i nordøstfløjens gavlværelse, som direkte vidner om den tidligere funktion som færgegård.

Dertil kommer, at der i sydvestfløjen og sydøstfløjen, samt i den sydlige del af hovedbygningen, findes mange væsentlige og særdeles velbevarede, ældre bygningslementer. Det gælder gulve, dørtrin, paneler, gerichter, døre (heriblandt en barok énfylldingsdør), dørgreb, beslag og låsekasser. I det tidligere venteværelse i sydvestfløjen findes endvidere to ældre kakkelovnsplastre bevaret.

Hovedbygningens bindingsværk er kulturhistorisk særdeles interessant. Der er bevaret otte fag, tre tavl i højden med dokker, samt dobbelttappede, gennemstukne bjælkehoveder tre tommer under tagremmen. Bindingsværket stammer højst sandsynligt fra hovedbygningens opførelse i 1660erne, men der kan også være tale om genbrug fra den færgegård, som svenskerne brændte i 1658, og i så fald er bindingsværket ældre.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Gåbense Gamle Færgesgård fremtræder som fire klart afgrænsede bygningskroppe, der fysisk og visuelt bindes sammen af den sorttjærede sokkel, de hvidkalkede facader med opsprossede vinduer, samt de røde tegltage, der er ubrudte på nær sidefløjenes pultkviste og enkelte støbejernsvinduer.

Færgesgårdens arkitektoniske detaljeringsgrad er gennemgående enkel, med trukne gesimser eller bloktandsgesimser, samt enkelte vinduesstik. Færgesgårdens mest dekorative elementer er sidefløjenes velbevarede, tofløjede fylningsdøre med dobbelte slaglister og mønstrede overvinduer.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I det ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til de fire længers ensartede fremtræden og generelle, traditionelle materialeholdning. Hertil kommer de ældre vinduer og det bevarede bindingsværk, samt de ubrudte tagflader og skorstene.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til sydøstfløjens oprindelige planløsning, hovedbygningens, sydvestfløjens og nordøstfløjens gennemgående midterskillevægge, samt de mange velbevarede, ældre bygningsdele og bygningsdetaljer.

— ANBEFALINGER

I lejligheden til højre anbefales det at fjerne de nyere overflader, herunder de sænkede systemlofter, samt væggenes kunstmaterialer.